

TOMMY WIERINGA

Két perc

Néha, amikor ránézek a digitális ébresztőóra, 1945-öt mutat. Akkor a háborúra gondolok. Néha 1917-et mutat. Akkor a forradalom jut eszembe. Most 19:45 van, a vekkert 20:00-ra állítom, és egy nejlonzacskóval meg egy pár sárga háztartási gumikesztyűvel felszerelve kimegyek a házból. A folyónál, a fűzfa alatt sok csalán nő. Letépek a csalán hajtásait és berakom a zacskóba. Az evolúció során a csalán csipős leveleinek köszönhetően jól megtanult védekezni mindenféle ellenséggel szemben, de a sárga kesztyűs emberek elől nincs menekvés. A levelek alatt látni lehet a tajtékos kis lyukakat, amiben a kabóca lárvái laknak. Nemsokára, ha hazaértem, megmosom, majd megfőzöm a csalán friss fiatal hajtásait és belekeverem a krumplipürébe.

A csalántenger fenekén egy sárga kőlap fekszik. Az alatt van a macskám. Még a télen temettem ide. A fa alatt akkor még kopár volt a föld, nem volt csalán. Köszönök a macskámnak és megpróbálom elhessegetni azt a gondolatot, hogy mégiscsak furcsa dolog, hogy a macskám sírján szedek csalánt. A W. nevű kisváros felől harangszó hallatszik. Gesztenyefa virágát fújja a szél az úton. Mikor elhallgatnak a harangok, a zsebemben megszólal a telefon. Május negyedike van, nyolc óra, a halottainkra emlékezünk.

Két perc csend. Kiegyenesedek, és a folyókanyarulatot figyelem. A túlparton félárborca eresztettek egy zászlót, hevesen lobog az északkeleti szélben. Már hetek óta a fülemben van a szél zúgása. A halottakra gondolok, de nem igazán sikerül, már olyan régen történt. A motoros sem túl halk, aki a gáton tovarobog. A folyón egy motorosónak szeli a habokat, ez szintén hangos. A nádasban rikácsoló szárcsa is zajt csap.

Tegnap keleten jártam, Langenveenben, Marinus V.-nél, aki autófilozófus és már régóta ismerem. Egyszer egy évben látogatom meg, ha vizsgára kell vinni a kocsit. Szerinte a világon kétféle ember létezik: orvvadász és vadőr. Én osztom ezt a nézetet. A vadőrök szerinte a Közlekedési Minisztérium tisztviselői, meg a miniszter, akinek fogalma sincs az autókról, de ide tartoznak a közlekedési felügyelet emberei is. Marinus V. jól ismeri a szabályokat. Tudja, hogy mikor lehet áthágni, és azt is tudja, hogy mikor muszáj betartani őket. Ravasz orvvadász ám ez a Marinus!

Az udvaron egy új szerelő dolgozik, egy iraki. A tenyere fekete az olajtól. Annak a parasztháznak a kapujában áll, ahol Marinus műhelye van. Gyönyörű nap ez

a mai, az északkeleti szelet Nyugaton hagytam. Az iraki fickó egy baseballsapkát visel, aminek hátrafelé áll a siltje. Az ötvenes évei közepén járhat, bajuszában már akad elvétve néhány ősz szál. Nem én voltam az oka, hogy a múltjáról kezdtünk beszélgetni, én elég visszafogott voltam. Marinus erőltette a dolgot. Azt akarja, hogy írjak róla. Megpróbálja az irakit szóra bírni.

– Te menekülni Irakból, mi? Te félni Szaddamtól.

Az iraki beszélni kezd, mi meg hallgatjuk élete történetét (amit egyébként jó hollandsággal ad elő). Mikor kitört az Irán elleni háború, sorköteles volt. A katonai szolgálata tulajdonképpen huszonhárom hónapra szült, de kilenc évre meghosszabbították. Kilenc év.

– Kétszer megsebesültem – mondja, miközben a tarkójára mutat, a sapkája alatt sebhely húzódik –, meg itt is: – fél lábon ugrálva lehúzza az egyik zokniját. Egy gránátszilánk átvágta az Achillesz-inát. A háború után Bagdadban telepedett le, volt egy autószerelő műhelye meg egy étterme, és három kocsi állt a háza előtt. 1997-ben menekült el az országból a feleségével és a gyerekeivel. Ez fejenként nyolcezer eurójába került. A Bevándorlási Hivatalban hamis nevet adott meg, ezt azok tanácsolták neki, akik a menekülésben a segítségére voltak. Hazudj, az biztonságosabb.

– De most itt te lenni biztonság. Akkor te itt miért hazudni? – kérdezi Marinus olyan stílusban, mintha Tarzan érdeklődne Csitanál, hogy hány fehér vadászt látott a dzsungelben.

– Ha fél az ember, akkor sehol sem érzi magát biztonságban – válaszolja bagdadi emberünk.

– Féltünk, mindenki fél Irakban.

A feje felett fecskék röpdösnek ki-be a pajta ajtaján. Azt kérdezem tőle, most hogy megy a sora. Megvonja a vállát, mint aki belenyugodott már, hogy csupa rossz lapot kapott a sorstól az élet nagy kártyajátékában.

– A gyerekeim itt biztonságban felnőhetnek.

Családjával Almelóban lakik. Áldozatot hozott, úgy vágta ketté az életét, mint egy gilisztát. De legalább a gyerekei úgy mennek iskolába, hogy közben nem kell folyton taposóaknáktól félniük, és egy olyan ország polgárai, ahol az önkény legrosszabb formájától nem kell tartaniuk.

Felnyitjuk az autóm motorházát. Valaha német kezek csavarozták össze, most iraki kezek szedik szét, legalábbis részben. A napon ülök, és régi újságokat olvasgatok. Egy másik ember is van még az udvaron. Gaitra azonban csak az egyszerűbb munkákat bízzák. Használt autókat készít fel, a térdén fényesre pucolja a felniket. Gait kávéfőző, és esténként olyan jól elpakolja a szerszámokat, hogy másnap senki nem talál semmit. Marinus azt szokta mondani:

– Van, aki tanulni járt az iskolába, van, aki meg melegedni. Nekünk kijutott mindkét fajtából.

A fecskék a pajtában szemmagasságban fészkelnek. Senki sem bántja őket. Az irodalom mindig azzal etet minket, hogy ebben a világban annyi a gonoszság és a kegyetlenség, meg hogy mindig jön valaki, hogy leverje a fészkeket. Itt biztonságban vannak a madarak. A gonosz alszik. Sivítózza szelik a levegőt a mező felett, és minden évben visszajönnek.

Délben Marinusszal ebédelek Geesterenben, ahol felcseperedtem. Sültkrumplit eszünk sültkolbásszal. Korábban ezt a helyet Lohuis kávézónak hívták, és egy fagyaltgép jelezte a tavasz beköszöntét, de ez még négy tulajdonossal ezelőtt volt. A helyet most Royal kávézónak hívják, és ez már egymás után a harmadik kínai tulaj, aki itt süti a krumplit. A kínainak szürkék a fogai. A kalandorok jobban teszik, ha elkerülik Geesterent. Marinusnak elmondom, hogy nem kell leegyszerűsített hollandot használnia, ha az irakival beszélget.

– Mindent megért, amit mondasz neki.

– Az csak másnap derül ki.

– Tulajdonképpen hogy hívják?

Noha a férfi már három hete Marinusnál dolgozik, mégsem jut eszébe az iraki neve.

– Iraki-Mukinak hívjuk. És hallgat a nevére.

Marinus még valamit el akar mondani. Gait fiát nemrég gyilkosságért elítélték.

– Egy gyilkos apja vagyok, egy gyilkos apja vagyok!

– siránkozott Gait.

Marinusnak nem volt sok kedve ilyesfajta érzelmi kitörésekhez, ezért kérdésekkel próbálta megnyugtanni Gaitot. Te vagy gyilkos? Vagy mondtad te valaha a fiadnak, hogy öljön? Mondtad neki, hogy gyilkoljon? Tudtál volna valamit tenni annak érdekében, hogy megelőzd a dolgot?

Gait minden héten meglátogatja a fiát a börtönben. Mostanság többet látják egymást, mint azelőtt.

Arra gondolok, hogy mi is történt egy órával ezelőtt. Gait guggolva fényesítette a felniket, a fecskék ki-be szálltunk a pajtaajtón, én meg az alvó gonoszon merengtem. De hogy írjam le azt a világot, amelyben ilyen dolgok történnek az ember orra előtt, *és mégsem látjuk őket?*

Marinus a cipőmet figyeli.

– Szép cipő. Mi a méreted?

– Negyvenhatos.

– Negyvenhatos. Az nekem túl nagy, különben megvettem volna.

Kihozzák a számlát. Tizenegy euro és kilencven cent. Adok hatvan cent borralalót, és a kínai örömeiben kivillantja szürke fogait.

A túlparton egy férfi jön ki a házból. Tenyerével az öngyújtó lángját védve rágyújt egy cigarettára. Négy perccel múlt nyolc. A férfi a túlparton holnap megint teljesen felhúzza a félárbcra eresztett zászlót.

Pusztai Gábor fordítása

